

SIX SPECIALS

Divinity Prizes.

Form VI.	Bishop's Prize	John Bennett
Form V.	Chaplain's Prize	Abraham Waaka
Form IV.	Williams Memorial	Charles Bennett
Agr. Form A.	Chaplain's Prize	John Greening
Agr. Form C.	Chaplain's Prize	Taylor Toatoa
Form III.	Williams Memorial	Haere Parata.

PIWA TAIPO, Typhoid Fever.

T. W. REPA, M.B., C.H.B.

Ko tenei kupu ko te "Piwa," he ingoa i hoatu e nga tohunga ki nga mate e wera ana te kiri. Ko te kupu "Taipo" i whakapiria nei ki te taha, he kupu pakeha ano: ara, "typhoid." Ehara i te kupu a etahi o tatau iwi mo te "kehua," e kiiia nei Taipo.

Ko te piwa tenei o te Maori o roto i enei tau e 50 ka taha ake nei. Kaore au e marama mehemea koiane ano tona mate i mua atu o te taenga mai o te Pakeha. I nga tau tuatahi o te kura i St. John i Akarana, i te tau 1850 pea, ka pa te piwa nei ki nga tamariki. Ko tetahi o nga tamariki a Te Wiremu Parata, Pihopa tuatahi o Waiapu i pangia. a, mate tonu atu.

I te tau 1919, e 477 nga tangata i pangia e te piwa. I te tau 1920, e 389 i pangia; i te tau 1921, e 451 i pangia; i te tau 1922, e 539 i pangia; i te tau 1923, e 276 i pangia. Ki taku whakaaro, i roto i enei tangata e 2132 i pangia e te piwa i te tau 1919 ki te tau 1923, e rua mano pea he Maori.

Koiane tetahi o nga mate e whakahau ana e te ture kia whakaaturia ki te Tari o te Ora. He mate rere tenei mate. He mate e taea te arai atu kia kore rawa e pa mai ki te tangata.

He mate tenei no nga whenua kaore e tino kaha te wera, penei me Niu Tirenī, me Amerika, me Ingarangi, me Awherika ki te tonga, me Mia. Ahakoa i whea wahi o te ao, kotahi tonu tona ahua. *He kai whakautu ia no te iti o te maramatanga ki nga tikanga o te ora.* Kanui te puta o taua mate, he nui te kuare ki nga Ture o te Ora. Kanui te marama ki nga whakahae o te Ora, ara ki te ma o nga kainga, ka ngaro taua mate. He ngarara te putake o te mate nei. Koiane tetahi o nga ngarara tino mohiotia. Tona ingoa ko te "bacillus typhosus" Ko nga kai whakakaha i te ngarara nei ko te he me te kino o nga awa mau paru o te kainga; ko te kore awa ranei. *Tuarua*